

13/5/45

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΘΑΛΟΣΙ ΠΕΝΤΕΛΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΗ 13 ΜΑΪΟΥ 1945, ΩΡΑ 6 Μ. Μ.

ΣΥΝΑΥΔΙΑ
ΤΗΣ
ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
Θ. ΒΑΒΑΓΙΑΝΝΗΣ

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΗΓΗΤΙΚΗΣ ΛΕΣΧΗΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ ΑΡΙΘ. 28

Τιμή εισόδου διά τήν Συναυλίαν δρχ. 200 και διά τούς
στρατιωτικούς έν στολή δρχ. 150. Είσιτήρια πωλοῦν-
ται εἰς τό ταμεῖον τοῦ θεάτρου «ΟΛΥΜΠΙΑ» και
εἰς τά γραφεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Περιηγητικῆς Λέσχης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Είσοδος, νωγὴ σὲ Ντο μετζ.

FR. SCHUBERT

Συμφωνία ἀρ. 3

" "

I Adagio maestoso — Allegro con brio

II Allegretto

III Menuetto vivace

IV Presto vivace

α) Ἑσπερινὸ τραγοῦδι

R. SCHUMANN

β) Ρεμβασμὸς

γιά ὀρχήτρα ἐγχόρδων

4. Συμφωνία ἀρ. 2 σὲ Ρε μετζ.

L. VAN BEETHOVEN

I Adagio molto — Allegro con brio

II Larghetto

III Scherzo — Allegro

IV Allegro molto

FR. SCHUBERT

ΤΡΙΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΣΕ ΡΕ ΜΕΙΖ.

Συνειθίσαμε να ξεχωρίζουμε τόν Σούμπερτ ως συμφωνιστή από δύο κυρίως συμφωνίες του: και πρώτα μὲν ἀπ' τὴν «Ἡμιτελῆ», ποὺ εἶναι τὸ πιεὶ δημοφιλὲς ἔργο του γιὰ ὄρχήστρα καὶ κατὰ δεύτερο λόγο ἀπ' τὴ μεγάλη συμφωνία σὲ ντο, ποὺ εἶναι καὶ ἡ τελευταία του. Καὶ ὁμως καὶ οἱ ἄλλες ἑξή συμφωνίες ποὺ σώζονται εἶναι ἀξίες περισσότερες προσοχῆς ἐκ μέρους μας. "Ἄν ἀπ' αὐτὲς ἡ Τετάρτη σὲ ντο Ἐλ. (Τραγική) εἶναι σχετικῶς γνωστὴ, ποῖος ποτὲ ἐπρόσξε τὴν Πρώτη, τὴ Δεύτερη, ἀπ' τὴν ὁποία ξεχυλίζει σὲ κάθε στιγμή τὸ βιεννέζικο πνεῦμα καὶ τὴ Τρίτη σὲ Ρε μεῖζ; "Ἔργο νεότητος ἡ τελευταία αὐτή, ἀφοῦ γράφηκε στὰ 1815, ὅταν ὁ Σούμπερτ ἦταν μόλις δέκα ἐτῶν, ἔχει ἤδη μερικὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα ποὺ θυμίζουν τὴ μεγάλη συμφωνία σὲ Ντο. Ταυτοχρόνως ὁμως ποροῦμε ν' ἀναγνωρίσουμε στὸ ἔργο αὐτὸ καὶ πολλὰς ἀκόμη ξεχωριστὰς ἰδιότητες: τὴν τέχνη τοῦ συνδυασμοῦ τῶν χρωμάτων, τὴν ἰδιοφυία μὲ τὴν ὁποῖαν ὁ καλλιτέχνης μεταχειρίζεται τὰ ὄργανα τῆς ὄρχήστρας, τέλος ἡ χαρὰ τῆς ζωῆς, τὸ χιούμορ, τὸ κέφι καὶ γενικά τὴ βιεννέζικη εὐθυμία ποὺ θὰ συναντήσουμε σ' ὅλες του τῆς συμφωνίας, ἔξω ἀπ' τὴ «Τραγική» καὶ τὴν «Ἡμιτελῆ».

R. SCHUMANN

ΕΣΠΕΡΙΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ - ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ

Ὁ «Ρεμβασμός» ἀνήκει στὶς «Παιδικὲς σκηνές» ποὺ ἔγραψεν ὁ Σούμαν στὰ 1838, ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ ἔρωτά του πρὸς τὴν Κλάρα Βηκ ποὺ τοῦ ἐνέπνευσε καὶ τὰ περισσότερα κομμάτια γιὰ πιάνο τῆς περιόδου ἐκείνης. Οἱ «Παιδικὲς σκηνές» εἶναι ἡ πιεὶ γνωστὴ καὶ πιεὶ ἀγαπητὴ συλλογὴ τοῦ Σούμαν καὶ γράφηκε ὕστερα ἀπὸ κάποια συνομιλία τοῦ μουσουργοῦ μὲ τὴν Κλάρα, ποὺ τὸν εἶχεν ἀποκαλέσει «παιδί». Ὁ Σούμαν λέει ὅτι ζωγράφησε μουσικῶς μὲ τὰ κομμάτια αὐτὰ τίς παιδικὲς ἀναμνήσεις καὶ ὅτι ἔβλεπεν, ὅταν τὰ συνέθετε, νὰ περνοῦν μπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια του ξανθὰ κεφαλάκια παιδιῶν. Οἱ ἀναμνήσεις αὐτὲς καθρεπτίζονται ἀκριβῶς στὸ «Ρεμβασμό», ποὺ ἀποτελεῖ ἕνα ἀπ' τὰ ὠραιότερα κομμάτια τῆς σειρᾶς. Τὸ «Ἐσπερινὸ τραγοῦδι» εἶναι μεταγραφή γιὰ ὄρχήστρα ἐγγύρδων, ἐνὸς περιήμου τραγοῦδιου, στὸ ὁποῖο, κείμενο, μελωδία καὶ συνοδεία ἀποτελοῦν ἕν' ἀναπόσπαστο σύνολο, ὅπως συμβαίνει σὲ πολλὰ τραγοῦδια τοῦ Σούμαν.

L. VAN BEETHOVEN

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Ἡ Δεύτερα Συμφωνία σὲ Ρε μεῖζ. (ἔργ. 36) γράφηκε τὸ 1802 καὶ παίχθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1803. Εἶναι ἕνα ἔργο χαρᾶς, εὐτυχίας, ὀνείρων δόξης καὶ ἀγάπης· ὁ συνθέτης δὲν ἔχει χάσει ἀκόμη τίς ἐλπίδες του καὶ πιστεύει ὅτι ὁ κόσμος εἶναι ἀληθινὰ ὠραῖος. Καὶ ὁμως ἡ Δεύτερα Συμφωνία γράφηκε ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ τῆς πρώτης του ἐρωτικῆς ἀποτυχίας, τὸ χρόνο ποὺ ἡ Ἰουλιέττα Guicciardi τοῦ ἐπροξένησε τὴν πρώτη του

έρωτική απελπισία, τον χρόνο της τραγικής διαθήκης του Heiligenstadt. Νά τη θεωρήσουμε «ήρωικό πέμμα» όπως την χαρακτηρίζει ο Κάμιλλος Bellaique, «θρίαμβο της θελήσεως κατά της δυστυχίας» όπως λέει ο Romain Rolland, ή «διάφευσι της διαθήκης του Heiligenstadt» όπως θέλει ο Κρέτσμαρ; «Όπως κι' αν έχη το πράμα είναι πραγματικά θρίαμβος της θελήσεως, γιατί δέν χωρεί αμφιβολία ότι τήν εποχή εκείνη άκριβώς ο Μπετόβεν είχε άρχισει νά χάνη τις έλπίδες του ότι τό κακό της βαρικοϊας του θά προχωρούσε, όπως είναι επίσης βέβαιο ότι τότε άκριβώς τό «θείο παιδί» ή 'Ιουλιέττα άντ' αυτού είχε προτιμήσει τόν κόμητα Γκάλλενμπεργκ. 'Εάν ή Δευτέρα Συμφωνία είναι ή «κορωνίς της προεπαναστατικής μουσικής» καθώς λέει ο Γρονε, άπ' τό άλλο μέρος μπορεί νά θεωρηθῆ και σαν ένα μεταστικό έργο, άπ' τή φόρμα πού είχαν καθιερώσει ο Χάυδν και ο Μότσαρτ, σε μία φόρμα άπειρώς πειό πλατειά και τολμηρή, όπως έγκαινιάζεται με τήν «Ηρωική» πού θ' άκολουθήση εϋθύς άμέσως. Αυτό μάς τό δείχνει κι' όλας τό προεισαγωγικό Adagio πού έχει βάθος αισθήματος και δύναμη σκέψης πού ποτέ δέν γνώρισε Χάυδν και σπανίως θά βρούμε στον Μότσαρτ. 'Η Coda επίσης του έργου υπερβαίνει, δι, παρόμοιο έχει ως τότε γραφεί. Στο Allegro con brio πού ακολουθεί τό προεισαγωγικό Adagio, στο πρώτο μέρος, επικρατούν δυό κύριες φράσεις: ή μία γεμάτη χιούμορ ενώ ή άλλη άνεβαίνει συνεχώς τήν κλίμακα μ' ένα τόνο θριαμβευτικό. Μεγάλη σημασία για τήν ανάπτυξη του πρώτου Allegro έχει και τό γ κ ρ ο υ π έ τ τ ο πού συνδέει τις διάφορες μουσικές φράσεις. Στην ένορχήστρωση κάνει επίσης εντύπωση ή μεγάλη ελευθερία με τήν όποία ο Μπετόβεν μεταχειρίζεται τά χρώματα της όρχήστρας και τις έναλλαγές μεταξύ έγχορδων και πνευστών. Στο δεύτερο μέρος της Συμφωνίας — Larghetto σε 3)8 — δεσπόζει μία άγγελική μελωδία, γεμάτη νοσταλγία και γλυκειά μελαγχολία. Είναι μία άπ' τις περιφημες εκείνες μακρούς μελωδίες τις γεμάτες ποίηση, των όποιων τό μυστικό έχει μόνον ο Μπετόβεν. Στο Σ κ έ ρ τ σ ο της Δεύτερης Συμφωνίας βρίσκουμε ήδη τις τολμηρότητες πού θά γίνουν τό ιδιαίτερο γνώρισμα της μουσικής, αυτής φόρμας. Πόση χαρά στο γοργό και ζωηρό αυτό θέμα στο όποιο κάθε μέτρο έχει κι' άλλη ένορχήστρωση. Στο τ ρ ί ο, αν ή ρυθμική ήταν πειό συγγενής, τό θέμα του θά έμοιαζε καταπληκτικά με τό θέμα του σκέρτσου της «Ενάτης». Τό φινάλε είναι κι' αυτό ένα σ κ έ ρ τ σ ο, ένα παχιγνίδι δηλαδή, αλλά σε 2)2, ένα gondo, στο όπέιο κάνει κατάπληξη ή τολμηρότης στην ανάπτυξη και ή πλοκή των διαφόρων θεμάτων. Βλέπει κανείς σ' αυτό πόσος δρόμος έχει διανυθεί άπ' τό φινάλε της τελευταίας Συμφωνίας του Μότσαρτ, της «Συμφωνίας του Διός», πού είναι άν τούτοις ένα μοναδικό υπόδειγμα δροσιάς, αυθορμητισμού και τεχνοτροπίας πού δέν υποδουλώνει τήν ιδέα σε σχολαστικούς κανόνες.